

Kortgeknipt

Kristien Dieltiens

Kortgeknipt

De auteur kreeg voor dit schrijven een beurs.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

© 2017 – Kristien Dieltiens & Uitgeverij Vrijdag
Jodenstraat 16, 2000 Antwerpen
www.uitgeverijvrijdag.be

Omslagontwerp: Mulder van Meurs
Vormgeving binnenwerk: theSWitch, Antwerpen
Illustratie omslag: Kristien Dieltiens
Foto auteur: Bas Bogaerts

NUR 301
ISBN 978 94 6001 555 7
D/2017/11.676/352

e-boek
ISBN 978 94 6001 569 4

Niets van deze uitgave mag door middel van elektronische of andere middelen, met inbegrip van automatische informatiesystemen, worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De vogel is een vogel.
Moest ik zijn vleugels knippen,
hij zou bij me blijven, niet meer ontsnappen.
Maar,
dan zou hij geen vogel meer zijn,
en ik hou zo van hem.

Ode aan de vrijheid
Joxean Artze

Proloog

Nonno ging dood voor de oorlog was uitgebroken. Nog voor iedereen met elkaar begon te vechten. Toen we allebei zeven waren. Hij met een nul erachter.

‘Angel, jij bent anders,’ zei hij, terwijl hij de netten onderzocht.

Hij en ik zaten op een rots vlak bij zijn kleine huis aan het einde van de baai.

De vader van mijn vader deed wat alle oude mannen deden. Snuiven, tegen de zon in kijken en met de onderarm zijn gelooid gezicht droogwrijven dat nat werd door het opspattende zeewater tegen de rots.

Ik hielp mee met het sorteren van de vissen. Klein en groot. Eetbaar of niet.

Vooraf sardienen en krabben.

Mijn vader, mijn twee broers en Mona zaten wat verderop en maakten de vissen schoon. Koppen eraf, ingewanden eruit, bloed aan hun vingers.

Wat niet nodig was, verdween terug in zee.

‘Voor Mari en haar jonkvrouwen,’ zei mijn grootmoeder.

Ik stond op en ging slapen met de verhalen over Mari en haar gezelschap. Ze konden iedere gedaante aannemen en leefden daar waar het blauw zich mengde met het groen. Ofwel in de donkere krochten van de zee, waar geen visser kwam, ofwel op de hoge toppen van de heuvel waar de wolken zich verzamelden en de poorten naar de hemel bewaakten. Nooit mocht je weggooien wat je van haar had gekregen. Dus verdwenen de visresten terug in het schuim van de branding, waar ze werden opgevangen door vele handen

diep in het water. Als je goed keek, zag je hun wuivende vingers, als haren in de wind. Ze heelden wat gebroken was, ze verbonden wat geheeld was geweest. Ze waren het begin van nieuw leven. Iedere sardine in mijn handen was gemaakt uit alles wat eerder was doodgedaan.

Ik begreep het helemaal en ik bekeek het kleine visje. De schubben veranderden van kleur als je de vis draaide in je hand. Je kon de vele levens in zijn schubben tellen.

‘Kijk Nonno, zilver! En nu is-ie groen!’

Nonno luisterde niet, hij was ergens waar ik niet bij kon.

‘Angel, jij bent anders,’ zei hij nogmaals.

‘Waarom?’ vroeg ik, nog jong genoeg om ‘waarom’ te mogen vragen en oud genoeg om niet altijd ‘daarom’ als antwoord te krijgen.

‘Jij bent slim. Jij ziet de dingen anders. Jij zult ons overleven.’

‘Waarom?’

‘Omdat jij nooit in de strikken zult raken van Mari en al de rest van die hemelse creaturen die iedereen ’t zot in de kop jagen.’

Ik begreep het niet. Mari is goed, zei Mona. Mijn grootmoeder kon het weten, want zij wist alles.

‘Met Goddelijke wezens moet je goed oppassen.’ Nonno keek naar de lucht, alsof het hemelse gezelschap daar ergens hoofdschuddend op een bankje zat mee te luisteren.

‘Ze voelen zich verheven boven de mensen. Ze denken dat ze beter zijn dan wij. Wat ze maar niet lijken te beseffen, is dat ze hun bestaan alleen aan ons te danken hebben. Als wij stoppen met geloven, dan houden zij op te bestaan.’

‘Waar zijn ze dan?’ vroeg ik.

‘Ze worden lucht. Voor sommigen nodig om in te ademen en er zich van alles bij voor te stellen. Zoals je groot-

moeder doet. Zot mens. Voor anderen zijn ze niet meer dan de scheten van een oude man.’

‘Mari is geen scheet,’ zei ik.

‘Nee, voor jou is ze geen scheet. Ze is een verhaal. Dingen die ons verstand te boven gaan, laten zich alleen vangen in een verhaal. En op een dag zal je dit begrijpen.’

‘Ben jij dan al dood?’

‘Ja, dan ben ik al dood.’

De vis in mijn handen droeg geen zilver meer, hoe ik hem ook draaide.

Hij nam mijn handen in de zijne. Die waren diep gegroefd.

‘Nonno, waarom heb je zoveel scheurtjes in je handen?’

‘Hier klopt mijn hart, Angel. Alles wat me lief is, heb ik er mee aangeraakt.’

‘Een hand heeft toch geen hart, Nonno.’

Hij haalde zijn schouders op. Er scharrelde een krab aan zijn voeten.

‘Zie je daar die wolken, Angel?’ Zijn vinger wees, zijn ogen half dichtgeknepen.

Aan de einder kwamen donkere wolken, dik als bloemkolen. Ze verpletterden het licht en kleurden de zee grijs.

‘Zo zien mijn gedachten eruit, Angel.’ Hij stond op en trok de netten tot bij de visserssloep.

‘Ik ga nu. Eet straks je bord goed leeg, want er komt een tijd dat je het zou willen, maar niet kunt. ’t Wordt tijd dat je groeit, zoals je broer. Een schop onder je kont, dat moet je hebben.’

Nonno trok de sloep de zee in. Hij verdween, werd een stip, verdwaalde in de donkere wolken en doolde rond. Mari en haar gevolg lokten hem de zee in en joegen ’t zot naar zijn kop want hij kwam niet meer terug.

‘Hij zat altijd met zijn hoofd in de wolken,’ zei Mona.

26 april 1995

De vol-au-vent was klaar, de kroketten koelden af, ze moesten alleen nog maar door het eiwit en paneermeel gerold worden. Een werkje voor Paul, nadat hij dochter en moeder Van de Ginste had gecoiffeerd voor het huwelijk dat vanmiddag in het gemeentehuis zou plaatsvinden. Op de terugweg kon hij bij Bakkerij Van Dommelen de bootjes in bladerdeeg ophalen. Een goed idee van hem, om bootjes te gebruiken in plaats van de gewone bladerdeegkoekjes.

‘Voor de reünie heel toepasselijk,’ zei hij. ‘Jullie hebben tenslotte in hetzelfde schuitje gezeten.’

Hij moest erom lachen en ik gromde als een oude, bejaarde hond die de energie niet meer had om uit zijn mand te komen. Het verleden was nu niet direct mijn beste maatje en straks zouden er weer memorabele momenten opgehaald worden, waarbij ik nooit op voorhand wist wat het met mij zou doen. De wereld van herinneringen is het enige paradijs waar je nooit uit kunt verdreven worden, hoorde ik onlangs zeggen in mijn kappersstoel. Ik had geknikt. Ik knik altijd als ik gebazel hoor. Geciteerde woorden zijn hol en kosten je alleen maar geld als je het boek wil aanschaffen waarin het gedrukt staat. Mensen die langer dan een half uur naar hun spiegelbeeld kijken, gaan zich iets aanmeten. Wijsheden, ontboezemingen, bekentenissen, frustraties, verlangens en onzin. Met mij als perfecte biechtvader: ik pleit alles en iedereen vrij en zo hoort het als kapper.

De reünie dus. ‘André, ge moet dat ondergaan,’ zei Paul terwijl hij gisteren mijn schouders masseerde. ‘Het ligt op uw maag, of ge dit nu wilt of niet. Ge moet uzelf soigneren,

– vergeet uw maagtabletje niet in te nemen – uw verleden is een deel van u. Door wat ge hebt meegemaakt, zijt ge nu wie ge zijt en ik wil geen andere.’

Hij had me gekust op mijn kalende hoofd, zijn handen op mijn schouders waren warm en veilig en roken als vanouds naar Tabac. Ik hield van zijn bezorgdheid en zijn gepamper. Het was als een dagelijks deken om mijn schouders dat probeerde de eeuwigdurende kilte onder mijn leden te verjagen.

‘André, de herdenking zal u goed doen. Beter dan therapie en het kost minder geld.’ Daar had hij een punt.

Dit jaar was het mijn beurt om de reünie te organiseren.

Twee mannen en een vrouw bleven nog over. Zeventigers. Er waren er meer, maar die woonden in Antwerpen en Brussel en die kende ik niet zo goed. Imanol, Esteban en Pilar waren slechts drie van de tweehonderd die een eeuwigheid geleden in Gent arriveerden en in de feestzaal van de Vooruit waren uitgedeeld aan mensen die de Spaanse dutsjes van kinderen gelukkig wilden maken met een zacht bed, altijd eten op tafel, een lief woord en een lolly, want ze hadden al zoveel meegemaakt, de sukkelaars.

De anderen waren teruggekeerd naar hun geboortestreek waar ze in een poel van Spaanse ellende waren terechtgekomen. Er waren er ook die hier gewoon waren doodgegaan aan een of andere kanker, een hartinfarct of een hersenbloeding. Dit jaar had ik vijf overlijdensberichten gekregen. Ik ging nooit naar de begrafenis, zo goed kende ik hen nu ook weer niet en met een goed draaiend kapsalon is het niet evident om er even tussenuit te knijpen.

Wanneer het mijn tijd zou zijn, daar kon de dokter alleen maar naar gissen. Zeker nu ik bestraling weigerde en koos voor een alternatieve behandeling, overtuigd door de wonderlijke genezing van Agneta, mijn collega bij *Le Petit Paris*

die teelbalkanker had gekregen en nu weer op de planken stond met een slechte imitatie van Liza Minnelli. En dat was niet de schuld van de kanker aan zijn ballen.

‘Met een beetje geluk heb je nog drie jaar,’ had de dokter gezegd alsof hij een almanak raadpleegde. Van de nieuwe therapie had hij nog niet zoveel resultaten gezien, maar hij had goede hoop. Meer dan ik.

Hij wist niets van mijn voorgeschiedenis. Hij behandelde de gezwollen in mijn maag met maretakextracten en aan de binnenkant van mijn marcellieke zaten steevast twee stenen, rozenkwarts en maansteen, met een veiligheidsspel vastgeprikt. Het had geholpen bij Agneta. Maar die had agaat en calciet op zijn bloot vel gedragen. Baat het niet, dan schaadt het niet, was mijn idee. Beter dan dat geknoei aan mijn lijf van stralen en doorlichtingen waar een mens modderziek van werd.

De dokter had geen weet van mijn voornaamste kanker: mijn verleden. Er was geen behandeling voorhanden. Die kanker was er altijd, maar dankzij Paul hield ik min of meer de uitzaaiingen onder controle.

Bootjes dus, in bladerdeeg.

Paul had altijd van die ideeën waar ik nooit op zou komen. Hij verstond de kunst om zaken met elkaar te verbinden die voor de hand liggen maar waar niemand aan denkt. *Mi amor*. Wat zou ik zijn zonder hem? Niet veel. Een oude nicht met te veel gewicht op zijn hart, niet in staat om er één gram van af te pulken. Met een gebarsten verleden dat niet te lijmen viel en met een toekomst waar niet al te veel kanttekeningen bij moesten worden geplaatst. Niet meer sinds het laatste bezoek aan de dokter.

‘Ne mens moet aan iets doodgaan,’ zei ik tegen Paul zon-

der dat ik hem van de diagnose op de hoogte bracht. Ik had hem over mijn maagzweren in het ongewisse gelaten, wat over kraters geluld en niets gezegd over de gezwollen die hun eigen gang gingen.

Hij voelde dat het meer was, ik moest het hem vertellen. Volgende week misschien, als mijn laatste werkdag erop zat. Ik kon hem niet bedriegen, daarvoor zaten we te veel in elkaar verweven, tot in onze organen toe. Hij voelde perfect aan wanneer ik met niet ontknoopbare spinsels in mijn kop zat of wanneer ik dreigde te verdwijnen in de zwartgallige kamers van mijn hotel genaamd neerslachtigheid. En dat er veel kamers waren in mijn hotel, wist hij maar al te goed. Meestal voelde ik de voortekens van weer zo'n donkere dag.

Het was nog maar acht uur, maar ik was van slag. Gewoon door een brief van een onbekende afzender: C. Van Ghyseghem uit de Justus de Harduwijnlaan in Gent. Gisteren met hoogdringendheid afgegeven.

Het geschrift was mooi gevormd en oogde krachtig, met lange lussen en letters die verbonden waren met elkaar. Het schoonschrift van lang geleden.

Ik kon het niet laten, dus was ik langs het huis gewandeld. Een statige 19e-eeuwse herenwoning waarvan de gevel dringend moest worden opgeknapt. Er groeide onkruid in het keldergat. De heer Van Ghyseghem woonde in het gedeelte van de straat waar Turken en Albanezen bij elkaar hokten. Dit kon je zien aan het vuilnis dat opgestapeld lag tegen de jonge lijsterbesboompjes. Steevast lagen er bij hun gewone huisvuil matrassen of kapotte stoelen alsof ze voortdurend aan het verhuizen waren. Ooit was dit een rijke straat met patriciërswoningen en een populatie van mensen

die zich er niet om moesten bekommeren of ze genoeg pensioen zouden hebben of niet.

Beste heer García-Van Dam, las ik, na lang zoeken vond ik uw adres en hoorde ik van uw bijeenkomst op 26/4. Graag nodig ik mezelf uit die avond. Voor mij een grote stap, maar dat zal u later wel duidelijk worden. Hoogachtend, C. Van Ghyseghem.

Ik hield niet van dingen die ik niet onmiddellijk kon doorgronden. Ik kende geen man met deze naam. Aan het geschrift te zien een leeftijdsgenoot. Ik zocht in mijn geheugen, Paul zocht mee, maar we kwamen er niet uit. We kenden een Cyril, een Coit en een Cesar in het cabaret. Hun achternamen kenden we niet, wel hun artiestennamen: Orchidea Jones, Agneta Amor en Luna Lovelady. Er kwamen geen Van Ghyseghemmen voor in ons leven, zelfs niet in ons klantenbestand.

‘Een veelvoorkomende naam in West-Vlaanderen,’ zei Paul die zelf van de Westhoek afkomstig was.

De zwaarte sloeg al toe bij het opstaan. Overdag zou het me wel lukken, daar zorgden de klanten voor en het vaste ritme van iedere dag. De mannen kwamen meestal in de loop van de voormiddag voor hun wekelijkse knipbeurt of baardtrimming. Ze waren in goede handen bij Paul die de stiel van mij had geleerd, meer dan twintig jaar geleden, toen nog een jonge God, nu mijn linker- en mijn rechterhand, mijn bedgenoot, mijn soelaas, de pleister op mijn verwonde ziel.

Vandaag konden ze bij mij terecht.

Na de lunch zouden de dames komen voor kleuring, snit en brushing. Een feestkapsel, bijbehorende maquillage en kledingadvies konden alleen op afspraak. In Gent kenden ze me: *kapper André, voor al uw feesten, met de mode mee.*

Ik kon van de meest doorde weekse vrouwen diva's maken, ze werden de ster van de avond en hun mannen werden terstond weer verliefd op hun wederhelft.

Maar als de avond naderde en ik de rolluiken neerliet, sloop de donkerte bij mij mee naar binnen als een langgestrekte schaduw met grijpgrage armen. Een donkerte die me gevangen zette en me naar een afgrond in mijn gedachten voerde. Het maakte me bang als een kind. Het bedlampje moest aanblijven zodat Paul moest slapen met een zwart oogmaskertje op zijn gezicht.

De winter was het ergste. Dagen die eindigden om halfvijf in de namiddag. Dagen waarop de zon nooit te zien was.

'Kunnen we niet naar het zuiden verhuizen? Als ge op pensioen zijt?' vroeg Paul vaak. Tot nu toe had ik er niet op geantwoord, maar het idee om meer uren zon in de winter van mijn leven in te lassen, sprak me wel aan. Alleen de grote verandering, het weggaan, alles achterlaten stak me tegen. En hoe moest het dan verder met mijn ziekte. Was aftakelen in Spanje beter dan hier?

Zevenenzestig jaar was een mooie leeftijd om mee af te ronden, maar zover was het nog niet voor mijn Paul. Hij was een pak jonger, nog heel vitaal, met een zacht lijf en nog een hele haardos. Dat koperkleurige haar waar ik onmiddellijk op was gevallen en dat nu van lichtgrijs tot zilverwit kleurde. Mooi, als de eerste sneeuw die valt op de Cotinus, de pruikenboom in de zonnigste hoek van mijn tuin, die de mooiste kleuren rood had in oktober, die weinig tot nooit moest worden gesnoeid. In het voorjaar moest ik alleen de dode of beschadigde takken wegknippen. Een keer had ik de boom onnadenkend te kort geknipt en toen kwamen er meer bladeren dan bloemen aan. Het duurde drie jaar voor hij zich had herpakt.

De besluiteloosheid – verhuizen we nu naar Spanje of niet? – maakte me moe, ik bande de gedachte en schoof de beslissing voor me uit.

Mijn laatste werkweek als kapper. Volgende week stond Paul er alleen voor en alleen in uiterste nood zou ik bijspringen. Eindelijk tijd om me met mijn bonsais bezig te houden.

Dit jaar was ik te laat geweest om de groeipunten te knippen. De knoppen van de esdoorn werden bladeren, iets te groot naar mijn goesting. Mijn haagbeuk had een wonde die dringend verzorgd moest worden en de Chinese Elm had last van luizen. De azalea's deden het goed, maar dat was geen verdienste. Alle azalea's doen het goed in Gent.

De sierappel zou dit jaar geen bloesem dragen en dat zou de eerste keer zijn sinds ik hem in mijn bezit had gekregen, meer dan twintig jaar geleden. Ook dat verontrustte me.

Ik had het boompje nog van Paul gekregen. Zoals ik ieder boompje van hem had gekregen. Onze gezamenlijke hobby was snoeien wat dreigde uit te schieten, knippen om wildgroei te vermijden, verzorgen en zalven om wonden te helen, kerven om wortel te schieten, verpotten wat niet meer paste en alles koesteren wat we klein hadden weten te houden.

Eerst leek het een dag te worden zoals alle andere. Om zeven uur werd ik gewekt door de vertrouwde stem van de klokradio. De nieuwsberichten drongen maar schaars mijn brein binnen. Ik werd pas echt wakker bij het weerbericht. Zonnig weer betekende meer klanten over de vloer. Vandaag voorspelde men wisselvallig lenteweer, typisch Belgisch paasweer.

Zesentwintig april 1995 zou weinig verschillen van de jaren ervoor. 's Morgens nog enkele regenbuien maar het

kwik zou na de middag stijgen tot 22°C. In de late avond werden er buien verwacht en een onweer was mogelijk boven het centrum van het land.

Pasen was nog maar net gepasseerd. Marina was langs geweest met Manu. Ik had voor mijn kleinzoon gebakjes gehaald; biscuitdeeg in de vorm van nestjes, bespoten met mokkacrème, versierd met gekleurde suikereitjes en met daarbovenop een plomp, geel kuiken van suiker. Ook al was de kleine al acht, Paul had voor hem chocolade eieren verstoppt in het kapsalon en in de kleine serre van de tuin.

Van Marina kregen we een paasei van chocolade, gevuld met pralines, ook van bij Van Dommelen waar we zowat alles kochten van brood en patisserie. ‘Een vakman herkent een andere vakman,’ was Pauls slogan.

Serge van Marina was niet meegekomen met het zoveelste excuus dat hij met zijn vrachtwagen vastzat in het verkeer. Ik kende de hele lijst van excuses: dat er gletsjergevaar was waardoor de Isla-Bellatunnel in Zwitserland was afgesloten, een lekke band op de snelweg, niet door de douane geraakt ergens in een Russisch continent, een baas die zijn overuren had ingetrokken zodat hij toch op een feestdag moest werken en blablabla. Serge kwam nooit mee, gletsjergevaar of niet. Hij had het niet voor homo’s en al helemaal niet voor oude jeannetten zoals wij. Maar Manu was gekomen en dat was het belangrijkste. Paul was zot van die kleine en hij speelde voor peetje-lap aangezien de echte peter van Manu niet veel omkeek naar zijn petekind. De liefde was vice versa. Paul heette nonkel Paul en ik was pépé.

‘Nonkel Paul, ik wil piekjes in mijn haar, in mijn klas hebben alle jongens piekjes.’

Glimlachend had Paul de stoel naar boven gepompt en de grote kappersmantel om de hals van onze kleinzoon

gewikkeld. De kindermantels met Disneyfiguren weigerde hij pertinent: dat was voor meisjes en kleine kinderen. De jongen volgde iedere handeling aandachtig en keurde zichzelf en zijn nonkel in de spiegel. Met gel werd zijn haar in stekelvorm gekapt. Hun ogen ontmoetten elkaar en ze glimlachten op hun paasbest in de spiegel.

De paasvakantie was voorbij. Vandaag zouden na schooltijd moeders met hun zonen komen. Het straatbeeld in de spiegel zou aangeven dat luchtige vesten en regenmantels de wintermantels mochten vervangen. De kleuren in de straat kwamen terug. Rond het middaguur zouden de terrassen vol zitten met vrouwen in zomerjurken en mannen in T-shirts met zonnebrillen op hun bleke neuzen. Er zou veel volk komen vandaag, daar kon ik mijn klok op gelijkzetten.

Toen het weerbericht afgelopen was, stond ik op. Oei, het was al kwart over zeven. Ik hield van herhalingen, van iedere dag dezelfde handelingen, ze voelden veilig en vertrouwd aan. Ik was vijf minuten te laat.

Eerst mijn linkerbeen vanonder de dekens, nooit mijn rechtervoet eerst op het vast tapijt! Alles had zijn reden. Het bed, nog van mijn ouders zaliger, kraakte, de plaats naast mij was leeg. Ik hoorde de vertrouwde geluiden van Paul in de keuken. Mijn pantoffels stonden waar ik ze wilde, ik had graag de dingen op hun plaats. Grote veranderingen waren niet aan mij besteed. Dus wat met Spanje?

De kapperstafel in het salon was nog dezelfde als die van mijn pa, alleen de kapstoelen waren in de loop der jaren wegens slijtageplekken vervangen. Om de tien jaar kregen de muren een nieuwe lik verf in een aangenaam en decoratief pistachegroen dat goed samenging met de mahoniehouten kappersmeubelen en de grote ovale spiegels met geslepen rand. Het marmeren blad van de kapperstafel bleef

blank en smetteloos dankzij de wekelijkse onderhoudsbeurt met warm sodawater en spoelingen met regenwater. Eén keer per maand vette Paul het blad in met was. Nooit marmer poetsen met schoonmaakmiddelen waarin azijn zit verwerkt, had mijn pa altijd gezegd.

Enkele jaren geleden had een vintage opkoper me geld geboden voor de kapperstafel. Ik wees hem de deur. Ook al doe je nog zo je best, een stukje verleden kun je niet kopen en je kunt het niet transporteren naar het heden.

Ik waste mijn bovenlijf aan de lavabo met het rode washandje. Het zwarte washandje was voor vanonder. De zeep vertoonde grijze barsten.

Je laatste dagen, mompelde ik tegen mijn spiegelbeeld.

Mijn borsthaar was grijs, net als de haren aan weersijden van mijn hoofd. Ik ontblootte mijn tanden: een beetje gelig maar ze waren er nog allemaal. Weinig mannen van mijn leeftijd hebben nog al hun tanden.

Mijn huid was in orde. Een beetje slap aan de onderbuik waardoor mijn geslacht werd overschaduwd. Het wilde niet meer zo goed mee. Misschien was het door jarenlang tape te gebruiken. De doorbloeding is niet optimaal wanneer je je penis en scrotum zo strak vastkleeft dat niemand nog kan zien dat je een man bent. In mijn lovertjespak had mijn vulva een mooiere vorm dan die van de twee danseressen. ‘Gij hebt alvast geen last van een kamelenpoot,’ merkte Paul een keer op toen hij mij in vol ornaat keurde.

Alles had zijn tol. Alleen met het hand- en mondwerk van Paul kwam er af en toe nog leven in, maar sinds enkele jaren was de behoefte verminderd en haalden we meer bevrediging uit onze bonsais en het samen wandelen naar *Le Petit Paris* waar ik nog een keer per week als Angela optrad. Voor hoelang nog?

Paul had mijn kleren gisteren klaargelegd. Zijn allerlaatste handeling voor het slapengaan. ‘Dan hoef je je daarover niet meer het hoofd te breken,’ zei hij.

‘Een voorbereid man is een ordelijk man. Ordelijkheid houdt de geest helder. Een heldere geest maakt de juiste beslissingen.’ En daar raakte hij mij midden in mijn ziel. Hij begreep me zo goed.

De radio stond aan toen ik beneden kwam en de krant lag naast mijn bord.

‘Dag zoet,’ zei Paul. Hij kustte me, nam vier sneden brood uit het vriesvak en toastte ze. Vervolgens zette hij water op, mat twee lepels oploskoffie af en deed twee klontjes suiker in de beker die Manu me vorig jaar voor mijn verjaardag had gegeven met het opschrift: voor mijn liefste opa. Paul dronk alleen maar thee. Detoxthee voor de zuivering van het lichaam.

De Waalse inzending voor het Eurovisiesongfestival schalde door de keuken.

‘Een mooie man en een mooi lied...’ Paul schudde zijn hoofd, ‘maar we zullen er weer uitliggen zoals gewoonlijk. “La voix est libre”, geen Hollander die dat begrijpt. Hun punten kunnen we vergeten.’

Ik besmeerde de toast met de sinaasappelconfituur die Paul had gemaakt. Bitter en zoet zoals het moest en met snippers sinaasappelschil. Langzaam schraapte ik met mijn mes de restjes confituur van boven naar beneden. Niets verloren laten gaan. Als je een oorlog hebt meegemaakt, weet je dat.

Het nieuws van acht uur.

In Rwanda brengen regeringssoldaten honderden Hutu-vluchtelingen om. In L.A. loopt nog steeds de zaak tegen O.J. Simpson. Hamas zweert wraak op Israël. Chirac ligt voorop in